

De Amerikaanse professor Marvin Zonis over de economie en de wereld

De Amerikaanse centrale bank streeft naar inflatie. Pakistan is de grootste bedreiging voor de wereldvrede. En China kan de sociale onrust de baas. Een reis rond de wereld met professor Marvin Zonis, een autoriteit in de internationale politiek en buurman van president Obama in Chicago.

■ Door Daan Killemaes/Foto's Dann

“Obama is Jezus Christus

“**W**oede, angst en wantrouwen beheersen 2009. Dat maakt het politieke centrum van ons systeem heel kwetsbaar. De mensen wantrouwen de leiders die toegelaten hebben dat we in deze ellende verzeilden. 2009 wordt daarom politiek een zeer woelig jaar, met sociale onrust en heel wat regeringen die voor de bijl gaan”, zegt Marvin Zonis, professor emeritus van de Universiteit van Chicago en een autoriteit in internationale politiek en economie. Zonis was in Brussel eregast op het jaarlijkse diner van de Belgische Chicago Alumni.

TRENDS. Kan president Obama de hooggespannen verwachtingen inlossen?

MARVIN ZONIS. “Niemand kan het verwachtingspatroon waarmaken dat van Obama is gecreëerd. Obama is Jezus Christus niet. Hij kan niet op water lopen. Bovendien is de macht van de president beperkt. Maar het geloof in hem is niet misplaatst. Zijn verkiezing heeft de VS getransformeerd. Ik ken Obama ook persoonlijk. We zijn burens in Chicago en we hadden hem bijna ons huis verkocht. Obama is stabiel, eenvoudig, volwassen, intellectueel en machtig. Maar vergis u niet: hij is geen *nice guy*. Hij is een harde en hij zal het Amerikaanse beleid grondig bijsturen.

“Obama zal de economie stimuleren met overheidsuitgaven en belastingverlagingen. Vooral met dat laatste heb ik moeite.

Het beleid moet vooral de bedrijfsinvesteringen een duw in de rug geven om de productiviteit op te krikken. De overheidsschuld is intussen al verontrustend hoog. Daarnaast is de waarde van alle financiële verplichtingen waartoe de Amerikaanse regering zich wettelijk verbonden heeft fenomenaal gestegen na acht jaar Bush. Van 15.000 miljard dollar in 2000 naar 50.000 miljard dollar in 2008 (ruim vier keer het Amerikaanse bbp). De Amerikaanse overheid is dus eigenlijk failliet. Als de VS willen overleven, moeten ze die verplichtingen herzien, vooral in de gezondheidszorg.”

Is de creatie van een *bad bank* het aangewezen middel om het banksysteem te reanimeren?

ZONIS. “Wellicht is dat het beste van alle

niet”

slechte ideeën. De kredietverlening aan bedrijven en gezinnen is grondig verstoord in de VS. Er moet iets gebeuren. De creatie van deze *bad bank* zal leiden tot een nationalisering van de niet-solvabele banken, vooral de grote Amerikaanse banken die zich verbrandden aan de toxische kredieten. Er is geen alternatief.”

Hoe diep snijdt de recessie?

ZONIS. “Dit jaar zie ik de Amerikaanse economie krimpen met 4 tot 5 procent. De groei van de wereldeconomie is in het beste geval 0 procent. Het is niet ondenkbaar dat we eind dit jaar de eerste signalen van herstel zien in de VS, maar het zal niet veel voorstellen. Een echt herstel komt er pas in de loop van 2010.

“Het fundamentele probleem van de we-

reldeconomie is dat de landen met een handelsoverschot (China, Japan, Duitsland en de olie-uitvoerende landen) het de deficitlanden (vooral de VS) mogelijk maakten om boven hun stand te leven. Het is zoals een alcoholicus van wie de partner dat gedrag toelaat. Deze surpluslanden hebben het voor de VS mogelijk gemaakt te leven als een dronkaard. Dat moet stoppen. En als dat bruusk gebeurt, dan stort de wereldeconomie in elkaar. Daar heeft niemand belang bij en dus probeert men die onevenwichten langzaam af te bouwen. Intussen maken de VS veel overheidsschulden en dat veroorzaakt op termijn inflatie.”

Zal de Amerikaanse centrale bank (Fed) een uitbraak van inflatie niet voorkomen?

ZONIS. “Neen. Ik denk dat de Fed net probeert om een inflatie van 5 tot 7 procent te creëren. Dat verlaagt de reële waarde van de Amerikaanse schulden en stimuleert de economische activiteit. Maar zodra de inflatiegeest uit de fles is, wordt het heel moeilijk om die er weer in te krijgen. Begin de jaren tachtig moest de Fed onder leiding van Paul Volcker (nu een adviseur van Obama) de rente fors optrekken en een recessie organiseren om de inflatie te breken.”

China is al in recessie. Kunnen ze de sociale onrust die daarmee gepaard gaat de baas?

ZONIS. “De voorbije 30 jaar was de Chinese economie de best gerunde ter wereld. Er zal wijdverspreid in China veel sociale onrust opborrelen, maar dankzij de sterke bureaucratische kracht en grote deviezenreserves zal het regime geen problemen hebben. Belangrijker nog, dit jaar is de twintigste verjaardag van de opstand op het Tienanmen-plein. China zal vandaag niet meer met geweld reageren zoals toen. Het is intussen te verweven met de wereldeconomie. Ze willen hun status niet verliezen door hun eigen mensen aan te vallen. Ik zie het Chinese model zelfs sneller opener en transparanter worden door deze crisis. Het echte probleem van China is de Chinese gezinnen meer te laten consumeren. Die consumptie is abominabel laag en moet stijgen om de wereldeconomie uit te balanceren. Er is echter geen sociaal vangnet, wat het spaargedrag aanmoedigt, en heel wat Chinezen hebben hun spaargeld in een eigen huis belegd, maar ook in China krijgt de huizenmarkt nu klappen.”

Duwt het Chinese model om een economie te beheren het Angelsaksische vrijemarktmodel van de troon?

ZONIS. “Peking wil dit jaar 6,8 miljard dollar investeren om zijn economische model overal ter wereld te propageren. Dat model zal beter aanvaard worden. En ik vind dat lang niet slecht. Ik betreur het gebrek aan mensenrechten in China, maar ze hebben wel de levensverwachting opgetrokken van 45 naar 75 jaar in 30 jaar. Het is ook een mensenrecht om in leven te blijven. Zou het zo slecht zijn als ze daar in Afrika ook in slagen?”

► **Het is opmerkelijk dat iemand van de universiteit van Chicago, bekend als de verdediger van de vrije markt, zo de lof zwaait over het Chinese model.**

ZONIS. "Ik weet het! Ik maak geen deel uit van de consensus in Chicago. Ik ben voorstander van grotere staatsinterventie, ook in de VS. Maar natuurlijk zijn niet alle landen even succesvol om de rol van de overheid in te vullen als manager van de economie. Rusland bijvoorbeeld doet het helemaal verkeerd. Maar het wordt een klassieke slingerbeweging: markten kregen te veel vrijheid toen het goed ging en nu worden het overheidsingrepen en de regulatie op termijn te strak.

"Het protectionisme? Ik vrees geen formele handelsbarrières. Heel wat beleidsmakers hebben begrepen dat protectionisme mee aan de basis lag van de Grote Depressie. Die fouten willen ze niet herhalen. Maar ik ben wel bang voor meer informele oproepen om producten van eigen makelij te kopen. Dergelijke isolatie van landen zou heel slecht zijn voor de wereldeconomie."

Wat is voor u het grootste geopolitieke risico?

ZONIS. "Pakistan. Dat land beschikt over kernwapens, maar valt uit elkaar. De gedachte dat deze kernwapens niet meer onder controle zijn van een krachtige centrale regering, is heel zorgwekkend. Pakistan genoot de voorbije jaren van stevige economische groei, maar dat verhaal is voorbij. De fundamentalistische krachten winnen veld tegen de incompetente centrale regering. De president is een schurk. Wellicht moeten de VS ingrijpen om de Pakistaanse staat in het zadel te houden.

"En in Afghanistan verliezen de VS en de NAVO de oorlog. Obama was van plan extra troepen te sturen, maar er bestaat geen militaire oplossing. Niet de taliban zijn er het grootste probleem, wel de centrale regering. Die runt eigenlijk een drugsstaat en zijn zo corrupt als de pest. Daarom zijn de taliban succesvol. Afghanistan los je op door vanop lokaal vlak een stabiel politiek systeem te bouwen."

Hoe ziet u de terroristische dreiging evolueren?

ZONIS. "Er is lang geen nieuwe aanslag geweest in de VS. Misschien is de regering-Bush succesvol geweest in de strijd tegen Al Qaeda. Misschien was de dreiging nooit zo sterk als iedereen dacht. Ofwel kunnen de terroristen vanuit de ber-

"Een bad bank is wellicht het beste van alle slechte ideeën"

gen in Afghanistan en Pakistan geen operaties opzetten. Ik ben verrast hoe weinig terrorisme er is, maar we zullen meer geweld zien. Al Qaeda blijft een bron van inspiratie en geld voor heel wat misnoegde moslimjongeren. Door de daling van de olieprijs en de oorlog in Gaza zijn er miljoenen woedende jongemannen in het Midden-Oosten." (T)

‘ Klaar voor een volgende stap in uw

managementcarrière? ’

Optimaliseer uw management potentieel > **Young Management**

Ontwikkel een helicopterview op management > **Middle Management**

Develop a global view on management > **International Management**

Enhance your strategic leadership > **Advanced Management**

Prof. dr. Deva Rangarajan, Professor in Marketing

Ontdek onze algemeen managementopleidingen!
Kom naar de Career Launch, Antwerpen Expo, 11 maart

Meer info: www.vlerick.be/go/generalmanagement

Vlerick Leuven Gent
Management School

The Autonomous Management School of
Ghent University and Katholieke Universiteit Leuven